

Työterveyslaitos

"Sairaalan rakennuksen" peruskorjaus – haasteena luottamuksen saavuttaminen

Kokemuksia tapaustutkimuksesta

Marjaana Lahtinen, Heidi Salonen, Sanna Lappalainen, Teppo Salmikivi, Kari Lajunen, Eeva-Liisa Putkinen, Jukka Huttunen, Kari Reijula

Laadukas sisäympäristö -teema, Työterveyslaitos
Helsingin yliopisto
Insinööritoimisto Mikko Vahanen Oy

Johdanto

- "Sairaalan-" tai "hometalon" maineen saaneen rakennuksen peruskorjaus on haasteellinen tehtävä
- Toimivien teknisten ratkaisujen löytäminen ei ole aina helppoa ja korjaukset vievät niin rahaa kuin aikaakin
- Lisäksi luottamuksen saavuttaminen tilan käyttäjien keskuudessa korjausten onnistumiseen ja terveellisen ja turvallisen työympäristön aikaansaamiseen saattaa jolla haasteista hankalin
- Epäonnistuneella prosessin hoidolla ja huonolla viestinnällä voidaan tuhota paljon → Huhut ja huono kommunikaatio eri osapuolten kesken voivat ylläpitää ja vahvistaa ongelmaa senkin jälkeen kun ongelman varsinaiset fyysiseen ympäristöön liittyvät pulmat on ratkaistu

Tapaustutkimus liittyy laajempaan hankkeeseen

- Tavoitteena kehittää toimintamalli
 - joka edistää viestintää, yhteistoimintaa ja luottamusta peruskorjaustilanteissa eri asiantuntijoiden kesken ja toisaalta asiantuntijoiden ja tilan käyttäjien välillä sekä
 - edesauttaa hyvän sisäilman saavuttamista

Peruskorjauksen lähtökohdat

- Tapaustutkimuksen kohteena olevassa peruskorjattavassa rakennuksessa oli todettu laajoilla alueilla kosteus- ja mikrobivaurioita sekä suuria puutteita ilmanvaihtojärjestelmässä
- Rakennuksessa aiemmin toimineilla työntekijöillä oli runsaasti sisäilmaan liittyviä oireita ja osa heistä oli ohjattu ammattitautiepäilyn vuoksi jatkotutkimuksiin
- Voimakkaimmin oireilevia työntekijöitä oli jouduttu sijoittamaan toisiin toimitiloihin

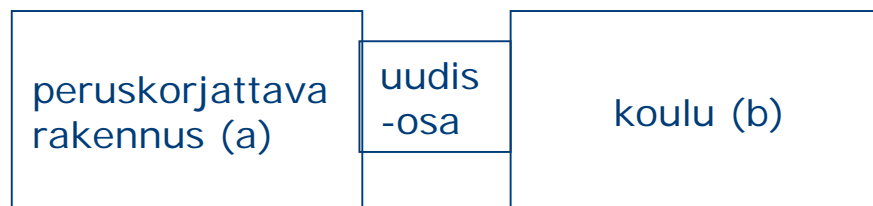
Peruskorjauksen lähtökohdat

- Rakennukseen suunniteltiin laajamittaista peruskorjausta ja sen liittämistä viereiseen koulurakennukseen uudisrakennuksen avulla. Viereisen koulun toimintojen suunniteltiin laajenevan koko kiinteistöön
- Koulun henkilöstö oli tietoinen rakennuksen aiemmista ongelmista ja ne herättivät huolestuneisuutta. He epäilivät saadaanko ongelmat hallintaan ja tilat korjattua kuntoon. Osa henkilöstöstä kieltäytyi muuttamasta peruskorjattavaan "hometaloon".

➔ Pelättiin tilanteen kriisiytymistä

"Talolla oli tosi huono maine. Eikä edes aiheetta... Monet henkilöt sanoivat, etteivät he halua eivätkä suostu menemään tähän rakennukseen, etteivät halua sieltä työtiloja."

"Ihmiset rupes jo hakeen lääkärintodistusta astmasta, orastavasta astmasta ja kaikesta muusta, että pystyisivät välttämään sen, niihin tiloihin menon."

Intervention

- Intervention suunnittelussa hyödynnettiin Työterveyslaitoksella viime vuosien aikana kehitettyä ja testattua toimintamallia, jonka tarkoituksena on parantaa vaikeiden sisäilmaongelmien hallintaa sekä ehkäistä ongelmien pitkittymistä ja komplisoitumista
- Toimintamallissa korostuu
 - tavoitteellinen, prosessinomainen ja pitkäjänteinen toiminta sekä
 - eri toimijatahojen kiinteä yhteistyö ja
 - tilan käyttäjiä osallistava toimintatapa
- Toteutetun intervention tavoitteena oli saada peruskorjausprosessi läpinäkyväksi kaikille toimijoille ja tilan tuleville käyttäjille

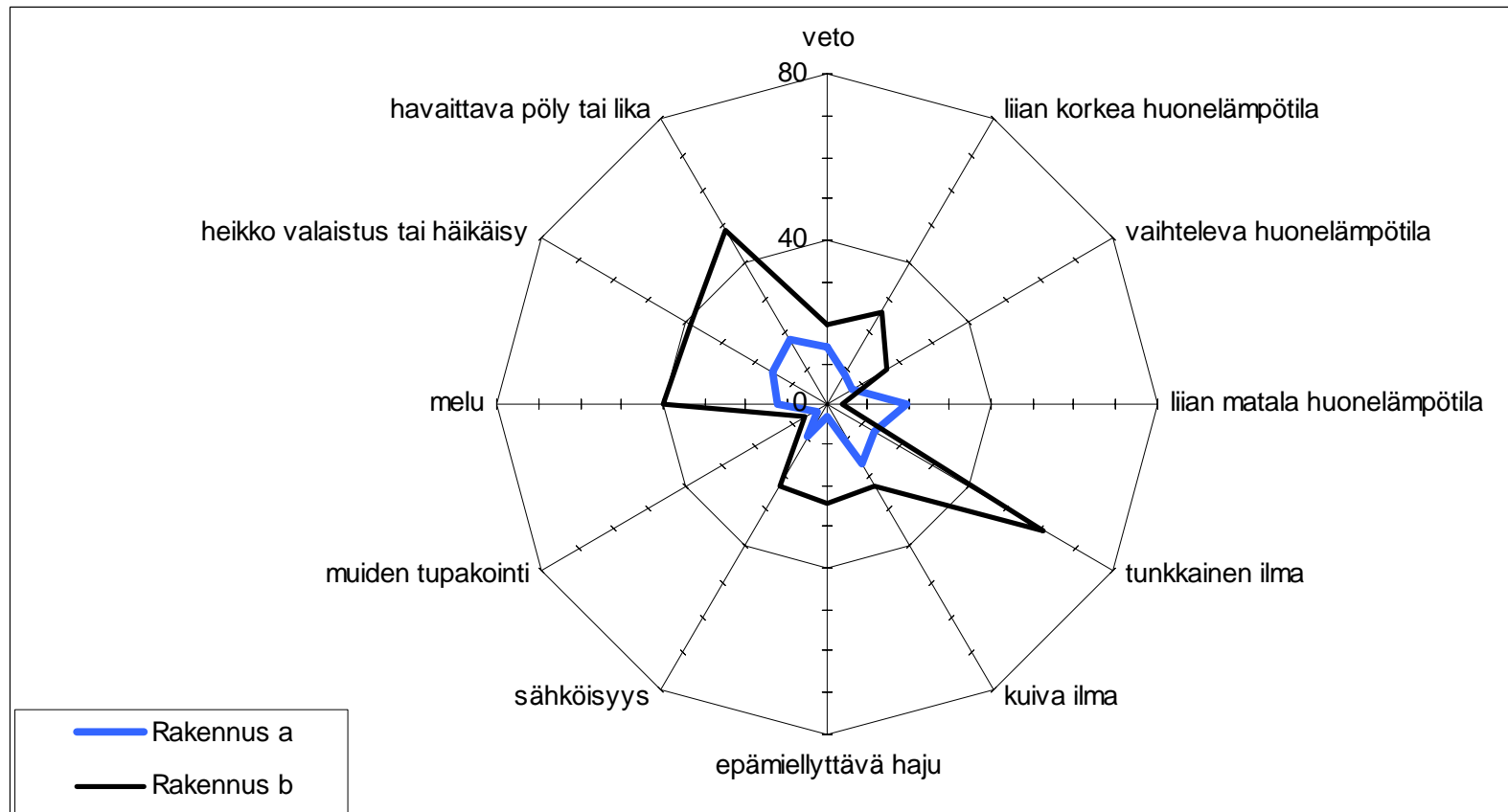
Interventiomenetelmät

- Sisäilmaryhmä ja sen toiminta
- Viestintäkysely tuleville tilan käyttäjille
- Tiedotus- ja keskustelutilaisuudet tuleville tilan käyttäjille
- Ekskursiot työmaalle
- Organisaation omien työsuojeluaiheisten nettisivujen hyödyntäminen
- Sähköpostiviestintä
- Esimiehen viikkotiedotus

Seurantamenetelmät

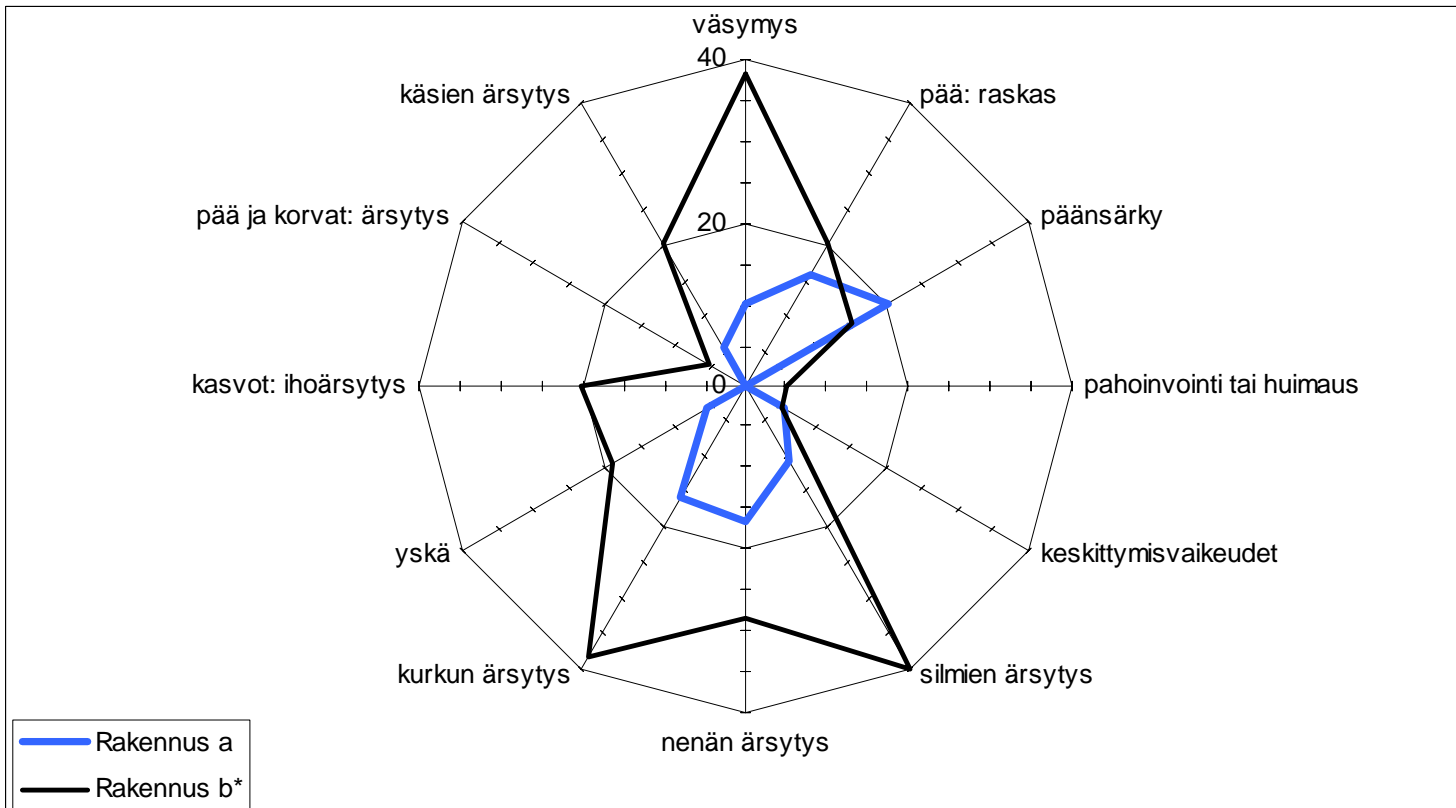
- Sisäilmastokysely (MM-40)
 - 7 kk peruskorjattujen tilojen käyttöönoton jälkeen
- Sisäilmaryhmän jäsenten ja muiden avainhenkilöiden haastattelut
 - vuosi tilojen käyttöönoton jälkeen
- Rakenteelliset seurantamittaukset
 - vuosi tilojen käyttöönoton jälkeen
- Sisäilmastomittaukset
 - vuosi tilojen käyttöönoton jälkeen

Seurantakyselyn tulokset

Kuva 1. Niiden vastaajien osuus (%), jotka kokivat ko. työympäristöhaittoja joka viikko syksyllä 2006 rakennus a:ssa (peruskorjattu alue) ja rakennus b:ssä.

Seurantakyselyn tulokset

Kuva 2. Niiden vastaajien osuus (%), jotka kokivat viikoittain työympäristöön liittyviä oireita syksyllä 2006. (Rakennus b:hen kuuluvat ne henkilöt, jotka työskentelivät 50 % tai enemmän työajastaan rakennus b:n puolella, n=21)

Intervention vaikuttavuus avainhenkilöiden haastattelujen valossa

- Haastateltavien kokemuksen mukaan kehittämishanke vastasi odotuksia, asetetut tavoitteet saavutettiin ja luottamus tilan käyttäjien ja asiantuntijoiden välille saatiin syntymään

"Mun mielestä nyt on tullut hyvä kokemus siitä, miten tämmönen voidaan tehdä hyvin. Siis tää on mennyt uskomattoman hyvin mun mielestä siihen nähden, että se meidän talon maine muutettiin, kun se oli niin huono... Ja kun siellä oli ihan semmosia ihmisiä, jotka pelkäs muuttaa. Sanoivat etteivät he ei suostu muuttamaan sinne koskaan, kun siellä on hometta. Ja nyt nää ihmiset on tyytyväisinä istunu siellä vuodenpäivät."

"Tavoitteenahan siinä oli ennen kaikkea terveelliset, turvalliset tilat ja mä viittasinkin jo siihen, että se terveellisyys on muuta kuin niitä teknisiä ratkaisuja ja teknisesti hyvää sisäilmaa. Se on käyttäjien mielikuvia vähintään yhtä paljon.."

Onnistumisen edellytyksiä

- Haastatteluissa esille tulleet onnistumisen edellytykset:
 - Sisäilmaryhmän moniammatillisuus. Mukana rakentamisen, sisäilman ja ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden asiantuntijoita sekä tilan käyttäjiä. Laaja asiantuntemus antoi viestinnälle uskottavuutta.
 - Tilan käyttäjien kuuleminen ja osallistaminen. Onnistunut yhteyshenkilöiden valinta ryhmään - osaavia, vastuuta kantavia ihmisiä. Tilan käyttäjien tietämyksen lisääntyminen sisäilmastosta ja talotekniikasta sekä omista vaikutusmahdollisuuksista.
 - Sisäilmaryhmän jäsenten ja työyhteisön johdon sitoutuminen.
 - Ryhmän hyvä ja sujuva sisäinen yhteistyö. Työskentely oli avointa ja rakentavaa.

Onnistumisen edellytyksiä

- Prosessia ohjattiin suunnitelmallisesti.
- Avoin, asiallinen, arkikielinen viestintä tilan käyttäjien ja peruskorjaushankkeen suunnittelijoiden ja toteuttajien välillä. Myös mahdollisista riskeistä ja ongelmista kerrottiin.
- Viestintä nivottiin työyhteisön arkitoimintaan ja tavanomaisiin viestintäkanaviin.
- Viestintä oli vuorovaikutteista ja sisälsi tilan käyttäjien näkökulmasta myös elämyksiä työmaavierailujen muodossa.
- Systemaattinen seuranta peruskorjattuihin tiloihin muuton jälkeen sekä seurantatulosten pohjalta tehdyt korjaavat toimenpiteet.
- Kaikki osapuolet resursoivat kehittämishankkeeseen riittävästi.

Johtopäätökset

- Hyvän lopputuloksen saavuttamisen kannalta on luonnollisesti ensisijaista, että peruskorjaus onnistuu - tilat ovat remontin jälkeen terveet ja turvalliset
 - Viestinnällä ei voi paikata huonoa rakentamisen laatua. Sen sijaan huonolla viestinnällä voidaan pahimmillaan pilata paljon
- Seuranta-aika oli suhteellisen lyhyt. Korjausratkaisujen kestävyys nähdään ajan kanssa. Seuranta jatketaan
- "Sairaana rakennuksen" tai "hometalon" maineessa olevan kohteen peruskorjauksessa tarvitaan teknisen osaamisen rinnalla myös vankkaa vuorovaikutus- ja riskiviestinnän osaamista
- Tässä tapaustutkimuksessa kuvattu toimintamalli soveltuu peruskorjaushankkeisiin, joiden käynnistymisessä sisäilmasto-ongelmat ovat merkittävässä roolissa